

Veri, vzgoji in pouku!

SLOVENSKI UČITELJ

Glasilo slovenskih
kršč. učiteljskih in
katehetskih društev

Letnik XI. □ □ Štev. 12.

Vsebina:

Djakovski tečaj. (Poroča katehet A. Čadež.) (Konec) . . .	265
Spomini z dunajskega tečaja za pouk slaboumnih. (Učiteljica Anica Lebar. (Konec.))	271
Nemški pouk v ljudski šoli. (S posebnim ozirom na H. Schreiner-dr. J. Bezjakove nemške vadnice. — Kon- ferenčno poročilo c. kr. učitelja J. Novaka. (Konec.) . . .)	274
Šolski voditelj. (Piše nadučitelj Ivan Štrukelj.) (Dalje.) . .	278
Katehetski vestnik:	
Katehetsko gibanje	279
Katehetske beležke	280
Zgledi, uporabni pri katehezi	281
Vzgojni utrinki	283
Učiteljski vestnik	285
Raznoterosti	286
Slovstvo in glasba	287

Slovenski Učitelj

Glasiló slovenskih kršćanskih učiteljskih
::: in katehetskíh društev. :::

Last „Slomškove zveze“ in „Društva slovenskih katehetov“.

Letnik XI.

V Ljubljani, 15. decembra 1910.

Štev. 12.

Djakovski tečaj.

Poroča katehet A. Čadež. — (Konec.)

Četrtek, 7. julija.

»O r i m s k i m o d a m a«, tako se je glasil naslov prvega referata, ki je bil določen za ta dan. Četudi je nastopil kot govornik svečenik profesor Ferdo Rožič, učitelj filologije na nadbiskupskem liceju v Zagrebu, vendar nas stvar izpočetka ni nič kaj mikala, češ, kaj pa imajo rimske ode z nami stika, kaj nas brigajo! Veseli smo, da se ni treba več z njimi ukvarjati . . .

Toda, kakor hitro je jel učeni gospod profesor razlagati svojo razpravo, so se nam odprle oči in spoznali smo, da stvar ni tako brez nič. Govornik je imel namen pokazati, kako se pri dijakih višjih razredov lahko tudi druge stroke z velikim pridom pritegnejo in porabijo v prid verskemu pouku. Verouk je centrum vsega poučevanja, zato naj se v njem koncentrirajo tudi drugi predmeti. — Zakaj so n. pr. ravno Horacijeve ode pripravne, da služijo katehetu za pripomoček pri verouku?

Rimske ode so posvečene mladeži. Pesnik je hotel z njimi dvigniti moralo mladine, ki je živela v sredi med pokvarjenim svetom. — Ako tedaj katehet pri predavanju veronauka citira poganskega pesnika in se sklicuje na postulat čistega razuma, mora to močno učinkovati nanje, kajti naravno je, da to, kar človek spoznava z razumom, bolj prepričuje. Iz takih citatov se mladina prepriča, da so principi katoliške morale stalni in trdni, ker marsikaj tega, kar uči sv. Cerkev, vidimo in najdemo tudi pri poganih.

Morala je bila ob Horacijevem času na nizki stopnji; pesnik se je torej prizadeval, da povzdigne vsaj nraavnost mlajše generacije; cesar Avgust sam je zbiral pesnike in veljavne može ter jih je nagovarjal, naj skušajo vzbuditi zanimanje za kaj višjega.

Horac je zato opeval »auream mediocritatem«, zmernost; priporočal je »mladim« skromnost, priprostost, da bodo postali čvrsti, močni

in junaški, kajti malo poprej so bili premagani v vojski s Parti in Perzijani. V peti odi opeva hrabrost, ker je hotel osramotiti tiste mladeniče, ki so se dali ujeti v sužnost itd. — Da, Horacij opeva celo vero in jo proslavlja. Pravi: Ako se Rim izneveri stari veri, potem nima več bodočnosti. Šesta oda bi se dala docela prevesti in porabiti tudi danes; kajti v njej se šiba naravnost nenravnost rimske mladine... Nesreče pripisuje zanikarnosti Rimljanov, ker so »dii neglecti«, ker se devoyke uče jonskih plesov, ker goje »incestos amores inter vina«.

Ali ne veljajo enaka svarila tudi za današnjo mladež, osobito srednješolsko? Uživanje, nezmernost, lahkomišljenost, mehkužnost spravlja mladino v propast, časopisje in drugi slabi vplivi, sejejo v srca mladih ljudi malomarnost za vero in za versko življenje. Ko katehet vse take perverzности šiba, ko kara in svari svoje gojence, ali mu ne bo kot nalašč prišlo na hvalo to, kar je pisal že poganski pesnik? Kako lepo se čuje, če reče: »To, kar uči že poganski pesnik, učim tudi jaz.«

V Horacijevih odah najdemo tedaj prekrasne momente za vzgojo mladine, zato pa je bilo predavanje profesorja Rožiča sprejeto z burno pohvalo

Glavni učitelj vere in metodike v Zagrebu, profesor Heffler je nato obravnaval drugi del svojega referata »K a t e h i z a c i j a j e p r e d h o d n a i l u s t r a c i j a«.

Božji učenik Jezus Kristus »ni govoril brez prilik«; po tri dni so ga ljudje poslušali tako, da so skoraj pozabili nase. Podlaga za razlago večnih resnic so mu bile pripovedi, zgodbe, prilike, primere. Na vprašanje: »Kdo je moj bližnji?« ni začel z vednostno razpravo, ampak povedal je dogodbo potem pa pristavil: »Vade et fac similiter!« Tu imamo najlepši dokaz, kako Odrešenik »predhodno ilustrira«, kar hoče dokazati. — Jezus n. pr. ni razlagal teorije, kako in kaj mora človek storiti, da mu Bog grehe odpusti; ampak povedal je zgodbo o izgubljenem sinu in dobrem očetu.

Sv. Cerkev želi, da po zgledu božjega Učenika tudi mi razjasnjujemo razodete resnice, da na temelju konkretne pripovedi tolmačimo abstraktne pojme. Sv. Cerkev se je tega načela vsekdar posluževala. Ko otroci, ko ljudje še niso znali brati, si je pomagala s slikami. Isto zagovarja že sv. Avguštin v knjigi: »De catechizandis rudibus«. Ob vseh časih so modri katehetje poučevali po psiholoških pravilih, in sicer instinktivno, dasi jim psihološka metoda še ni bila znana.

K psihološki metodi tudi spada, da se takoj izpočetka učne enote vzbudi v otrocih zanimanje. Ne zadostuje kar splošno reči: »Danes se bomo pa to in to učili«, ampak: »Danes vam hočem povedati (n. pr. povest, kako je kralj N. vrgel tri dobre mladeniče v ognjeno peč...). Primernih zgledov ni težko najti, zlasti iz sv. pisma.

Pripoved naj ne bo suhoparna, ne samo kratko okostje, ampak živahna. Štediti ne smemo ne z besedami, ne s kredo, ne s pojasnili.

Ko se konča povest, se da kratko ponoviti, potem se pa izlušči jedro. Važni stavki se zapišejo na tablo.

Z ekonomsko-rationelno uporabo psihološke metode si pridobi katehet mnogo časa, se manj utruji, ker se z deco razgovarja, obenem ima pa tudi boljše disciplino.

O vzgoju djevojak a nas je poučeval veroučitelj dekliške šole v Varaždinu, gospod C a j n k o Valent.

Njegova razprava je pravzaprav izpopolnjenje Mirko Lazaričevega referata o činiteljih v vzgoji z ozirom na rodno hišo in šolo. G. Cajnko je prav umestno zatrjeval, da je uprav skrbna vzgoja mladenk neprecenljive važnosti, ker bodo nekoč same kot matere morale izvrševati isti poklic. Mnogim materam niso znani niti najprimitivnejši principi vzgoje, ker same niso bile dobro odgojene. Skrbno vzgojene deklice bodo dobre gospodinje; dobra gospodinja podpira hiši tri vogale ter je angel miru in sprave v vseh družinskih zadevah.

Mladenke naj se privadijo točnosti, reda, čistosti, zunanje in notranje, in pokorščine. Dete, ki zna ubogati, zna biti pokorno tudi božjim in cerkvenim zapovedim.

Da se mora v vsem in povsod skrbeti za versko odgojo mladenke, je umevno. To mora preskrbeti že rodna hiša, kar pa ni lahko, če mati sama ni pobožna.

Tudi šola naj ne zanemarja mladenk; često se pripeti, da se kdo tolaži z izgovorom: »Deklice so itak bolj pridne, nego dečki, se raje uče itd., ni potreba, da bi se tako mučil.« Toda znati treba, da je značaj deklic bolj mehak, da so večinoma mladenke bolj lahkomiselne, da hitro menjajo sedbo in prepričanje, da so lahkožive, bolj sprejemljive za slabo in da so veliko večjim nevarnostim izpostavljene nego moška mladina. In prav v tem oziru smo videli v sicer vrli razpravi g. Cajnkota neko pomanjkljivost. Pričakovali smo bolj k o n k r e t n i h n a v o d i l. kako se vse to izvrši in doseže, kar se terja od dobro vzgojene deklice, kako r a v n a t i v p o s a m n i h s l u č a j i h, kako preprečiti nevarnosti in nerodnosti med njimi, kako utrditi značajnost, kako doseči, da se zmanjša vehedravost in površnost pri njih, kako jih dovesti do stanovitnega krščanskega življenja.

Vsi, ki imamo pouk na dekliških šolskih zavodih, bi bili hvaležni onemu, ki bi nam morda iz lastne izkušnje dal potrebnih navodil v zgoraj omenjenem zmislu.

Četrti dan, 8. julija.

Še eno predavanje smo imeli, ki se tiče psihološke metode, in sicer z naslovom: »P o m a g a l a k p s i h o l o š k i m e t o d i.«

Profesor dr. D o v r a n i ć M i r k o, veroučitelj na zagrebškem ženskem liceju, je v napominanem referatu učil, kako naj se pri psihološki metodi vpliva na razum, na čuvstvo in na voljo. — Čuvstva

se vzbujajo osobito z zgledi, dogodki iz lastnega, ali pa iz življenja otrok. Najtežje je seveda vzgajati voljo, kajti kakor nekoč, velja še dandanes izrek starega modrijana: »Video meliora proboque, deteriora sequor«. Da utrdiš otroke v dobrem, ni zadosti, če ob sklepu razlage daš splošno pravilo ali svarilo za življenje n. pr.: Odslej se hočemo varovati hudega, ampak pokazati in imenovati je treba posebne, konkretne slučaje in nevarnosti.

Drugo uro je nastopil zopet propagator psihološke metode, profesor Heffler. Njega smo vsekdar radi poslušali, ker mu beseda teče gladko od srca, ker govori prosto in iz prepričanja. Zadnja njegova razprava je bila: »K a t e h i z a c i j a j e i m e d i t a c i j a«.

Vsebina je bila ta: Dete mora prodreti v globino tega, kar se mu je pripovedovalo; to velja tudi o bibličnih zgodbah. Zato naj katehet nekako »meditando« s primernimi vprašanji izkuša dovesti otroke, da bodo sami razbrali n. pr. iz zgodbe zvezo med posameznimi deli, vzroke tega in onega. N. pr. v zgodbi »Davidov boj z velikanom Goljatom« se lahko vpraša: »Zakaj je Goljat zaničeval izraelskega Boga?« — Zato, da je Izraelce vzljutil. — »Zakaj se je uprav David lotil velikana?« — David je večkrat premagal divje živali, pa je upal, da ga bo tudi tu Bog podpiral . . . itd.

Take meditacije zanimajo otroka, olajšajo delo katehetu, pripomorejo do samodelavnosti in razmišljanja. Ko se tako dovrši »psihološko pretresivanje činjenice« (Tatsache), krenemo n a m o r a l n o pot. Dete naj zopet samo išče vrline oseb in kar je lepega v zgodbi; samo naj pohvali dobro delo, nasprotno pa naj tudi izreče obsodbo nad tem, kar je slabega. N. pr. v zgodbi »Helijeva hudobna sinova« vprašamo otroka: »Kaj sta storila sinova, dobro ali hudo? Kaj pa danes? Ali se tudi utegne kaj takega pripetiti? Kaj pa oče?« itd. Tako privedemo otroka nehote do tega, da spozna, kaj je dobro in kaj hudo.

G. govornik je na zgodbi »Usmiljeni Samaritan« pokazal, kako lahko katehet vpliva na srce otrokovo, kako ga pridobi za pametno sodelovanje. — Ko smo pretresli činjenico, gremo na abstrakcijo . . .

Ni mogoče, da bi kateheza bila brezplodna, ako modro uporabljamo psihološko metodo.

—o—

Kdor se zanima za razvoj in zgodovino katekizma, mu je kolikorotoliko ugajalo, kar je povedal profesor dr. Peček Karlo »o k a t e k i z m u v 14. v e k u«. Razložil je vsebino katekizma, kot so ga sestavili škofje v Veroni leta 1368. Za večino je bila stvar manj privlačna, ker je brezplodna. Tako predavanje bi bilo kvečjemu za kak bolj privaten sestanek, ne pa za tečaj, kjer se hočemo učiti za praktično poučevanje v šoli.

Za predlog, naj se oskrbi oficijelni skupni šolski molitvenik, se niso mogli vsi zediniti, in sicer zato, ker imajo različna narečja in

izraze po raznih krajih, drugič pa imajo že v banovini dobro knjižico: »Isus, prijatelj malenih«, ki je od vlade predpisana kot učna knjiga.

— o —

Katehezo istega dne popoldne so mnogi težko pričakovali radi tega, ker jo je imel svetni učitelj Vinko Rakoš. Izbral si je snov: »Zapovjed ljubavi prema bližnjemu« (udešeno [prikladno] za sve razrede).

Učitelj Rakoš je lep, mlad, simpatičen mož ter je nastopil dokaj pogumno. Izpočetka je molil z otroci deset zapovedi. Povedal je najprej zgodbo o usmiljenem Samarijanu, potem jo je pa z otroci ponovil tako, da jih je veliko prišlo na vrsto. Značilne stavke je pisal na tablo. Iz povesti je čisto pravilno izvajal nauk o ljubezni, potem je pa vprašal: »Kdo posebno ljubi bližnjega?« Otroci so potem naštevali kdaj in kako je Jezus kazal ljubav do bližnjega. Slednjič je stavil vprašanje: »Koga moramo mi ljubiti, kako . . .?«

Dasi smo pogrešali potrebne živahnosti, dasi so ostali nekateri izrazi nepojasnjeni, dasi ni bilo zemljevida, vendar moramo priznati, da je bila kateheza dosti lepa; dovršeno jo seveda ne smemo imenovati. Kritikovali so po večjem učitelji. Zavrnil jih je Heffler z besedami: »Pomislimo, da je katehizator svetni učitelj, in da je imel pred seboj otroke, ki jih ni poznal.«

Nato smo imeli katehetje sestanek brez učiteljstva, kjer se je sklepalo, kako organizirati prirejanje tečajev. Po sebi je umevno, da imajo v tem odločevati katehetska društva, ki so interesirana pri stvari. Društva določijo sporazumno kraj in čas, za vse drugo pa se pooblaste ali tajniki ali druge osebe, ki so sposobne za nelahki aranžma, kakor n. pr. prof. Heffler, ki se ga je prijelo že ime »organizator« katehetov. Tudi je obveljal predlog, naj se v bodoče učitelji vabijo kot gosti na pedag. katehetske tečaje; učitelji pa naj prirede svoje zborovanje, kjer se bodo mogli katehetje udeležiti tudi le kot gosti.

Razgovor je bil tudi o podrobnem učnem načrtu. Katehet Čadež je obrazložil, kako je s to zadevo na Kranjskem in kako smo uredili podrobni učni načrt s pomočjo kn. šk. ordinariata, dalje je dokazoval kolikega pomena je podrobni učni načrt, toda hrvatski kolegi se niso mogli ogreti za to idejo, češ, da bi bila to »tortura« za katehete. Gospodje pač ne umevajo, kako in v koliko se rabi podrobni učni načrt.

Sobota 9. julija, peti in zadnji dan tečaja.

Utrujeni smo bili že docela, ko se je približal zadnji dan zborovanja in upravičeno smo zatrjevali, da v bodoče ne pridemo več, če nas bodo mučili celih pet dni. Hvala Bogu, da vsaj vročine ni bilo, ker je stalno pomalem deževalo.

Točke dnevnega reda itak niso imele nič kaj privlačnega in mikavnega, vsaj za večino ne. Razprava »o paleolitičnom človeku«, ki jo je sestavil č. g. Ivanek Vilim, urednik »Istine« v Zagrebu, bral pa prof. Heffler, ima vsekako znanstveno vrednost in bi dobro služila predvsem srednješolskim katehetom. V razpravi se dokazuje, kaj je danes sigurno znano o prirodi in življenju pračloveka iz starega diluvija, to je iz dobe paleolitikuma. Asistent Ivanek naslanja svoja izvajanja tudi na okostnico, izkopano v Krapini. Iz vsega, kar se je našlo v grobnici, iz položaja okostnice in iz drugih okolnosti je razvidno, da je bil paleolitični človek genialen lovec, razborite glave, da je veroval v posmrtno življenje itd. Nov dokaz, koliko so vredne razne fantazije o sorodstvu umnega človeka z opico. Od početka pa do danes so se uresničevale besede, ki jih je Stvarnik govoril prvima človekoma: »Dominamini piscibus maris et volatilibus coeli et universis animantibus, quae moventur super terram.« (Gen. I., 28.)

Zadnje predavanje je imel prof. dr. Čukac Stjepan, gimnazijski veroučitelj v Zagrebu. Govoreč o takozvani »babilonski sužnosti papežev« (v Avignonu od l. 1378. do 1417.), je učeni gospod profesor priporočal srednješolskim kolegom na splošno najprej, kako potrebno je v današnjih kritičnih časih, da katehet temeljito obdela osobito tiste partije cerkvene zgodovine, ki jih nasprotniki, zavijajoči resnico v meglo nejasnosti, netočnosti in neresničnosti, izrabljajo v svoje strankarske in proticerkvene namene. Tak odlomek cerkvene zgodovine je tudi sicer žalostni razkol po legalni izvolitvi papeža Urbana VI. Ako se točno razložijo vzroki, zakaj so nekateri kardinali protestirali zoper njegovo izvolitev (ker se je n. pr. lotil reforme višjega in nižjega klera, ker se je uprl simonističnim nepravilnostim, ker je izdal mnogo ustmenih in pisemenih za vzorno cerkveno življenje prevažnih odredb, ki jih je brezobzirno izvajal itd.), ako se nadalje pojasnijo nacionalne antipatije med kardinali raznih narodnosti in sploh vse okolnosti, ki postavijo takratne razmere v jasno luč . . ., potem bodo dijaki s pravega stališča presojali takratne homatije, uvideli bodo, koliko lahko škoduje človeška slabost, spoznali pa bodo tudi, da je bil vsekdar samo en pravilno izvoljen papež, da je bil Urban VI. pravi naslednik svetega Petra in pravi namestnik Kristusov, enako tudi Gregor XII. in Martin V.

Prof. Čukac je ta zamotani del cerkvene zgodovine zelo temeljito in stvarno popisal ter osvedočil za vse katoličane važno resnico, kako tudi take poskušnje, tako zamotana vprašanja pričajo, da je katoliška Cerkev ustanova božja.

Konec.

Ginjen se je msgr. M. Cepelić ob sklepu zahvaljeval vsem udeležencem, zlasti tujim, za marljivo petdnevno sodelovanje, gospodom

govornikom pa za trud, ki so ga imeli pri sestavljanju temeljitih referatov, in pa za pouk, ki so ga nam podali. Tako presrčno, tako navduševalno more govoriti samo mož, ki iskreno ljubi nebeškega Učenika, ki gori za nedolžno mladino, ki je duhovnik po Srcu Jezusovem. Če bi ne bili drugega čuli, nego sklepni govor visokonaobraznega in pobožnega predsednika, bi morali priznati, da nismo zastonj in brez uspeha šli na djakovski tečaj. Naj sklenemo poročilo o dolgem tečaju tudi mi z besedami msgr. Cepelica: »Posvetimo svoje moči mladeži, čuvajmo jo kot zenico v očesu, da vzgojimo rod, ki bo znal bolje ljubiti Jezusa nego sedanji! Bodimo pa tudi sami mladini zgled svetega življenja!«

Spomini z dunajskega tečaja za pouk slaboumnih.

Učiteljica Anica Lebar. — (Konec.)

Dne 15. junija dopoldne smo si ogledali Emingerjev zavod, ki ima naslov »Spezialinstitut« in ki naj vzgaja in poučuje duševne siromake, da bi v življenju veljali za pametne, inteligentne, olikane in ne vem kaj še vse. Take želé dobiti iz zavoda roditelji, ki ne štedijo novcev, da bi njihov sin ali njihova hči mogla v življenju vsaj skrivati duševno bedo.

Zavod je prostorna meščanska hiša s precej velikim vrtom v ozadju. Vanj sprejemajo manj nadarjene otroke, ki ne morejo napredovati pri skupnem pouku, temveč vsled svojih telesnih in duševnih hīb potrebujejo individualnega pouka in vzgoje. V zavod pohajajo otroci samo čez dan, zvečer pa se vrnejo v domačo hišo. Nekaj časa so v šoli, potem pri delu, ki ga vodi strokovni učitelj ali pri kakih obrti, ki jo poučuje mojster. Na vrtu opravljajo razna vrtnarska dela, obenem pa jim služi vrt kot nazorno polje pri pouku.

Nekaj otrok pa je tudi nastanjenih v zavodu. Ti se pri družinski vzgoji počutijo primeroma jako dobro. Ravnatelj je »Papa«, njegova soproga »Mama«, učitelji in učiteljice pa »Onkel« in »Tante«. Pouk obsega vse stroke ročnosti; poučuje se tudi pisanje na stroj.

S pomilovanjem smo si ogledali ta dom duševne revščine, osobito, ko se nam je povedalo, da so ti reveži iz najboljših hiš — imena so seveda prikrita — a so uspehi pri njih le komaj zadostni. Starši jih dadó sem, da jih odtegnejo splošnemu zasmehu ter se tolažijo vsaj s tem, da so v dobrih rokah. Tudi o počitnicah ostanejo otroci v oskrbi zavoda; ravnatelj jih vzame s seboj na letovišče ali pa jih izroči zanesljivim ljudem na deželi.

Mimogrede nas je peljal vodja tečaja tudi še v »Kinderschutzstation«, znan pod imenom »Maria-Immaculata«. V ta zavod sprejemajo otroke, ki so v nevarnosti, da se vsled zanemarjene domače vzgoje moralno pogube, ali pa tudi take, ki jih starši vsled zaposlenosti po tovarnah ne morejo nadzorovati in oskrbovati s hrano. Leta 1909 je imelo društvo 14 postaj, kjer so našli otroci čez dan svoj dom, 3 zavode za zapuščene in 3 zabavišča v dunajski okolici. Dnevna odškodnina znaša 10 h. Za te vinarje dobe jesti štirikrat na dan, obiskujejo šolo, ostali del dneva pa prebijejo na prostem. — Vodstvo imajo usmiljene sestre.

Za tem smo obiskali še »Knabenhort« društva »Pestalozzi«. To društvo goji predvsem bivanje na prostem. Gojenci gredo v prostem času na izprehode, v počitnicah na izlete celo v visoko gorovje. Vzgoja je strogo vojaškega značaja.

Dne 17. junija popoldne smo ogledali dnevno zabavišče društva »Kinder-Schutzstationen« v Pötzleinsdorfu. To zabavišče je obenem tudi počitniška kolonija za slabotne učence in učenke dunajskih šol. Leži na prijaznem griču, obdano kroginkrog z gozdi. Tu otroci telovadijo, se igrajo in prav mnogo spe; popoldne so tri ure določene za počitek. Za hrano skrbe sestre iz društva Deteta Jezusa. Otroci uživajo mnogo kruha, mleka in sadja. Ves dan so na solncu, le k jedi se zbero v prostornih lopah.

18. junija popoldne smo obiskali blaznico in sanatorij na Steinhofu. Okolica sanatorija je naravnost divna, obdana s krasnimi gozdovi in travniki. Na eni strani je prost razgled na Dunajski les, Snežnik, daljno gorovje; na vzhodu se zvečer Dunaj žari v čarobni svetlobi. Celotni zavod ima 32 paviljonov, v katerih je nad 3000 norcev. V zavodu so na razpolago dvorane, igralnice, muzikalni saloni, telovadnice, kopališča itd. Prekrasna je seveda tudi domača cerkev. Nepopisen vtis smo odnesli iz dvoran, kjer je stala postelja pri postelji, a na vsaki je ždel človek negotovih potez, plašnega izraza, divjih kretenj. A to še ni bilo najhuje, nevarnejših seveda niti videli nismo.

21. junija zjutraj smo se odpeljali v Kierling-Gugging pri Klosterneuburgu. Tu je bil ustanovljen leta 1896. poleg deželne blaznice zavod, ki v njem oskrbujejo nezmožne otroke, zmožnejše pa navajajo k raznovrstnemu delu.

V dvorani je ležalo okoli 30 otrok, ki še nikdar v življenju, ako sploh smemo tako imenovati njihovo obupno stanje, niso storili koraka, ali si na katerikoli način sami pomagali. Solze so nam stopile v oči, ko je preiskujoči zdravnik rekel: »To so otroci bolečin; na vse načine se trudimo, da jim osladimo bridko življenje.« In res kot angeli so hodile okrog njih sestre od sv. Križa ter jim v materinski ljubezni lajšale gorje. Iz dvorane v dvorano nas je vodila pot, a povsod novo gorje. Zdravnik je imel odbrane tipične reveže, na

katerih je razložil stvari, ki bi jih človek drugače ne mogel pojmiti. Videli smo tu božjastno deklico, ki je že tretji dan ležala v grozovitem napadu. Zdravnik je pojasnil, da more v tem stanju prebiti le še par ur, kajti brez vsake jedi je ležala že tretji dan. Res je umrla še tisti dan. Videli smo tudi dečka z odtrganimi udi, brez rok in nog, samo glava na truplu. Dalje so nam pokazali dečka, ki si je z lugom ožgal požiralnik. Misleč, da pije vodo, je izpil steklenico luga. Oa tedaj ni mogel več uživati hrane. Skušali so ga hraniti umetnim potom. Res se je posrečilo in deček se je toliko privadil, da zdaj že sam pomaga pri tem delu. Pri vsej svoji nesreči je bil še dobre volje.

Štiri naslednje dni smo posečali zavetišče za slaboumne v gradu Biedermannsdorf pri Laksenburgu, ki je naslovljen po svoji zaščitnici »Stephanie-Stiftung«. Predvsem sprejemajo v zavod slaboumne otroke od petega do trinajstega leta, ki so vzprejemljivi za vzgojo in pouk. V drugi vrsti pa tudi take, ki vsled telesne nerazvitosti potrebujejo popolne oskrbe, kakor dojenčki. Za ta posel so določene ženske, ki so pri njih podnevi in ponoči.

V tem zavodu sta bila ob našem obisku dva prava čudaka: eden živa pratika, drugi pa hišni in priložnostni pesnik. Oba sta že popolno dorasla. Pri pouku sta baje prav dobro napredovala, a vsled svoje nezmožnosti v praktičnih stvareh sta morala ostati v zavodu. Pratikar ima preračunjen čas od gregorjanskega časošetja do leta 2000. Brez daljšega pomišljanja nam je odgovarjal na vprašanja. Pesnik pa je, ko mu je ravnatelj pojasnil vzrok našega prihoda, v par minutah imel pripravljen govor. Vse misli, ki jih je omenil ravnatelj, je vpletel v govor, ki nas je vse iznenadil.

Kaj takega nismo pričakovali. V slovo nam je podaril prepis nekaterih svojih pesmi, ki so dokaj dovršene.

26. junija dopoldne smo si ogledali še c. kr. zavod za slepe, II., Wittelsbacherstraße 5. Hospitirali smo v več razredih, kjer poučujejo tudi slepi učitelji in občudovali lepe prostore obširnega poslopja. Bile so to dvorane za pletenje košev in stolov, tkalnica, velika zbirka učil, bogata knjižnica za slepe (z izbočenimi črkami).

Lepa kapela priča, da preveva karitativno napravo verski duh. Sploh pa smo opažali po vseh teh zavodih, ki lajšajo človeško bedo, globoko versko prepričanje, nekako teženje k Njemu, ki edini more lajšati človeško gorje. Dasi reveži ne vidijo, vendar ustreza vsa cerkvena oprava svojemu namenu. Kako tolažljiv je pogled na glavni oltar! Jezus ozdravi slepca, kakor pripoveduje evangelij tretjo predpepelnično nedeljo.

Popoldne je bil zaključek tečaja; zvečer pa smo se zbrali k skupnemu slovesu, kjer smo v veseli družbi uživali občeznano dunajsko gosteljubnost in priljudnost.

Nemški pouk v ljudski šoli.

(S posebnim ozirom na H. Schreiner-dr. J. Bezjakove nemške vadnice. — Konferenčno poročilo c. kr. učitelja J. Novaka. — (Konec.)

I. Začnimo s P r v o n e m š k o v a d n i c o.

Ravnaje se po pedagoškem načelu: od lažjega k težjemu, moramo začeti pri najlažjem. In kaj je za otroka lažje, kakor štetje in računanje v nemškem jeziku. Le vprašajte otroke v šoli, še preden so se začeli učiti nemško, kdo že zna nemško šteti, in skoraj bi staval, da ne dobite šole, kjer bi vsaj nekateri tega ne znali. Najlažja pa je ta učna snov tudi zaradi tega, ker ne potrebujemo prav nobenih drugih ponazoril kakor tiste, s katerimi ponazorujemo števila v prvem šolskem letu.

Pa tudi v posebnosti nemškega pravopisa otroke s številniki bolj polagoma vpeljemo, kakor pa če začnemo s samostalniki. In vendar, ko poznajo otroci prvih deset številnikov, so se seznanili tudi že z: ei, eu, ü, ie, eh, s, z, v, w, ch. Za prvi hip je to popolnoma dovolj, druge posebnosti naj pridejo pozneje in po potrebi na vrsto.

In kako mnogovrstne in lahke so govorne vaje že v malem številnem obsegu od 1 do 10! Vzemite le v roko prvi zvezek Črnivčeve Računice in dobili boste v njej celih 26 strani najraznovrstnejših govornih vaj!

Ko se je učencem jezik toliko uglasil, da jim računanje z neimenovanimi števili ne dela nobenih težav, pa preidemo takoj k denarju. Tudi tu ne bo učitelju delala mnogo skrbi nabava potrebnih učil, ker ima učiteljstvo cvenka vedno dovolj; otroci bodo pa imeli veliko veselje, ko bodo šteli denar in bodo računali z njim.

Sedaj smo pa že tudi prišli do samostalnika, in sicer najprej do tistih dveh, ki sta otrokom že kolikor toliko znana, namreč »Krone« in »Heller«. Ker smo ob tem času skoraj gotovo že tudi v Slov. jez. vadnici (drugi zvezek) dospeli do samostalnika, ne bo težko otrokom pojasniti, da so tudi nemška imena oseb, stvari in reči samostalniki, in kar je največje važnosti, da pišemo nemške samostalnike vedno z veliko začetnico.

Ali je še kaj bolj naravnega, kakor da sedaj, ko poznamo denar, začnemo določati tudi cene posameznim predmetom? Otroci si pri tem skoraj igrave prisvoje obilico imen najnavadnejših predmetov, ki so v šoli in zunaj nje. Vprašanja: Was ist das? Was kostet das? ali Wieviel Heller kostet das? se vedno menjavajo ter delajo ves pouk jako zanimiv. Ker smo sedaj tudi v slovenski slovnici že razložili spol samostalnikov, nam je zelo olajšano razjasnjevanje pomena določnega in pozneje nedoločnega spolnika.

Ako gg. sestavitelja prvi del Prve nemške vadnice (28 vaj) izpremenita v toliko, da postavita na prvo mesto številnik, ter vpleteta vmes to, kar sem navedel o denarju in cenah, bo knjiga že mnogo

bolj porabna. Vaje o uporabi samostalnika, pridevnika, glagola, osebnega, svojilnega, vprašalnega in kazalnega zaimka ter nekaterih prislovov so pa tudi v sedANJI izdaji tako dobro izvedene, da bi jih ne bilo mnogo izpreminjati.

Ker je velike važnosti pri pouku tujega jezika, da kolikor mogoče vsi učenci vprašujejo in odgovarjajo, naj bi se v naloge uvrstilo zlasti mnogo takih vprašanj, ki nanje ni mogoče vedno enako odgovarjati. Taka vprašanja so n. pr.: Wie heißt du? Wie alt bist du? Wie heißt dein Vater? Wie heißt deine Mutter? dein Bruder? deine Schwester? Was ist dein Vater? Wie alt ist dein Bruder? Was hast du? Was liegt dort? Wo steht das? itd. Taka vprašanja naj si učenci drug drugemu zastavljajo in nanja odgovarjajo.

Pozdravi: Guten Morgen! Guten Tag! Guten Abend! in Gute Nacht! se lahko uvrste že kmalu v začetku vaj s pridevniki. Ko smo seznanili otroke nekoliko z glagoli, jim že lahko podamo kratek dvo-govor iz prodajalne. Na primernem kraju naj bi bila uvrščena tudi ta-le in slična vprašanja, ki bi jih moral seveda vsak učitelj krajevnim razmeram primerno izpopolniti, n. pr.: Wo wohnt der Herr Oberlehrer? Wo ist das Pfarrhaus? Wo wohnt der Herr Bürgermeister? Wo ist das Gasthaus »Zum schwarzen Adler«? Wo ist das Bezirksgericht? itd.

Drugi del Prve nemške vadnice hoče s prav posebno naglavo seznaniti male Nemce tudi z nemškimi črkami. Zdi se mi pa, da bi bilo bolj umestno, ako bi se že med prejšnje vaje posejalo tuintam nekoliko teh rozin. Zlasti za pisanje bi bilo gotovo bolj koristno, ako bi ta stvar polagoma prišla na vrsto. Poleg tiskanih nemških črk naj bi vadnica podajala tudi pisane, da s tem olajšamo nemško pisanje onim manj nadarjenim učencem, ki si le s težavo zapomnijo posamezne pravilne oblike.

Pa preidimo še k tretjemu delu, k berilnim sestavkom. Že sedaj se splošno toži, da ni mogoče vseh berilnih sestavkov obdelati, še manj pa jih bo mogoče, ako se v prvi del uvrste še razni dvogovori in druge govorne vaje. Primerno bi torej bilo, da se iz Prve nemške vadnice izloči del teh berilnih sestavkov, n. pr. vse, kar je pod skupnim naslovom »Das Haus«, ter prenese v Drugo nemško vadnico.

II. Druga nemška vadnica naj bi bila nadaljevanje prve. Najprej naj bi se obravnavali zgoraj omenjeni berilni sestavki iz Prve nemške vadnice, in sicer kot govorne vaje sestavki: Unser Haus, Die Uhr, Die Zeit, Unsere Küche, Was wir essen, Unsere Familie, Der menschliche Körper, kot berilni sestavki pa: Die Uhren, Die Uhr, Die zwölf Brüder, Gott sieht alles, Tu nichts Böses, Gute Eltern, Ein Brief, Die kleine Tischdeckerin, Der reinliche Franz und seine Schwester, Sprüche, Der blinde Mann.

Ko bi bila ta snov obdelana, naj bi prišle na vrsto nekatere Janskyjeve slike; toda odločno moramo zahtevati, da se obravnava le

tisto, kar se po celem razredu lahko vidi, in le tisto, kar je res na sliki. Slike naj bi se le toliko opisovale, kolikor je potrebno, da učenci pridobe polagoma precejšen besedni zaklad.

Ker je pa tudi splošno mnenje, da so v govornih vajah Druge nemške vadnice mnogi precej težki stavki, naj bi se ta vadnica, kolikor mogoče, omejila le na proste stavke; vsekakor pa naj bi se iz govornih vaj izključila podredja.

Posebno pa mora Druga nemška vadnica poskrbeti za razne dvogovore iz navadnega življenja.

Povod za razne govorne vaje nam je lahko tudi slovniško učivo. Kadar n. pr. obravnavamo glagol v preteklem času, vadimo lahko otroke v sledečih praktičnih vprašanjih in odgovorih: Was hast du gegessen? Was hast du getrunken? Was hast du gesehen? Was hast du verloren? Was hast du gefunden? Was hast du gekauft? Was hast du dafür gegeben? Was hast du mir gebracht? itd. Da se take vaje lahko izdelujejo v vseh osebah ednine in množine, je, menim, samoobsebi umevno.

Toliko torej o govornih vajah. Kaj pa berilni spisi? Berilni spisi naj bodo kratke, lahko umljive in zanimive povestice in pesmi, ker le take otroci radi bero. Berilni spisi: Sei artig! Nasche nicht! Der genäschtige Georg itd. so splošno priljubljeni, medtem ko za spise: Der Frühling, Dorf und Stadt, Der Sommer itd. ni posebnega zanimanja. Posebne pozornosti je treba za sestavke, ki so pisani v dialogu. Kakšno veselje vlada v šoli, kadar se čita z razdeljenimi vlogami!

Sedaj pa še nekaj o slovnici. Že zgoraj sem omenil, da je potreba tudi slovniških vaj, ako hočemo učence naučiti slovniško pravilne nemščine. Same govorne vaje nikakor ne zadostujejo, ker otrok pri govornih vajah bolj pazi na vsebino besede, kakor pa na njeno obliko.

Pozabiti pa ne smemo, da so naše večrazrednice tudi pripravljalnice za srednje šole in da v Avstriji še niso odpravljeni vzprejemni izpiti za srednje šole. Pri teh izpiti se namreč zahteva, da pozna učenec prosti stavek in njegove člene; nemške vadnice pa ravno o stavku in njegovih členih nimajo prav nič. Edino, kar se govori o stavku je to, da so stavki povedni, vprašalni, klicalni in želelni, in pa da ima vsak stavek osebek in povedek; toda še to dvoje ni mnogo vredno. Torej o stavku in njegovih delih se na podlagi teh knjig učenec ne more pripraviti za vzprejemni izpit, zlasti ker tudi Tretja nemška vadnica ne podaja tega učiva. Z ozirom na te učence pa pogrešam v Drugi nemški vadnici tudi glagolske čase, in sicer pretekli, sopretekli in prihodnji čas. Svetoval bi torej, naj bi se slovniška tvarina tako uredila, da bi se v Drugi nemški vadnici obravnavala približno ista snov, kakor se obravnava v tretjem

zvezku Slovenske jezikovne vadnice; potem bi zadoščala tudi za tiste učence, ki se pripravljajo za vzprejemni izpit.

Ako je pa vsa ta učna snov v eni knjigi, pa s tem še ni rečeno, da se mora tudi vsa obdelati. Če nimamo učencev, ki bi se pripravljali za srednjo šolo, lahko marsikaj izpustimo.

III. Kar sem omenil o Drugi nemški vadnici, to velja večinoma tudi za Tretjo nemško vadnico.

Da bodo knjige res urejene po načelu od lažjega do težjega, naj se šele v tej vadnici pri govornih vajah uporabljajo težji, zloženi stavki; z raznimi prejšnjimi vajami se je učencem jezik že toliko ugladil, da bodo sedaj lahko tudi težje stavke prebavljali.

Sploh se pa tudi v Tretji nemški vadnici posamezne slike preveč natančno obravnavajo; otroci izgube vse veselje in zanimanje, ako morajo le predolgo pri isti sliki ostati. Zato naj se tudi te govorne vaje okrajšajo.

Glede berilnih spisov velja tudi tu, da morajo biti zanimivi in lahko umljivi. Taki bi bili n. pr. odlomki iz otroških igrokazov, ki bi se čitali z razdeljenimi vlogami in bi se učili tudi lahko na pamet.

Kar sem glede dvogovorov iz praktičnega življenja omenil pri Drugi nemški vadnici, velja za Tretjo nemško vadnico še v obilnejši meri. V učnih knjigah, ki imajo namen, hitro in praktično naučiti kak jezik, najdemo navadno zbirko najnavadnejših pogovorov, ki pripomorejo, da se človek lahko kar hitro poslužuje tujega jezika. Če pogledamo n. pr. dr. J. Sketovo knjigo »Grundriß der slowenischen Grammatik«, dobimo v drugem delu sledeče pogovore: O pozdravu in voščilu, o imenu, o lastnini, o času, o vremenu, o starosti, o oblačilu, o zajutрку, o obedu, o večerji, o sprehodu, o gostilni, na semnju, v prodajalni itd.

Glede slovniške tvarine in glede pravopisnih vaj velja isto, kar sem že zgoraj pri Drugi vadnici omenjal.

V uvodu sem že rekel, da pogrešam v sedanjih učnih knjigah spisovnih vaj, zlasti takih, ki so porabne v praktičnem življenju, namreč pisma, računi, pobotnice in poštnе tiskovine. Ako hočemo otroke res naučiti nemščine za življenje, naučimo jih napisati nemško naročilno pismo, naučimo jih sestaviti nemški račun ali spisati nemško pobotnico. Kot prihodnji obrtniki ali trgovci bodo to gotovo bolj potrebovali, kakor pa če jih navadimo popisati »Unser Wohnzimmer« ali pa »Der Frühling«. Pa tudi najpotrebnejše poštnе tiskovine naj se nauče v nemškem jeziku izpolniti, ker bo tudi to marsikom v poznejšem življenju vrlo dobro služilo.

To se mi je zdelo potrebno povedati, da sem podal kolikor mogoče natančno sliko, kako si jaz mislim urejene učne knjige za nemški pouk na ljudskih šolah.

Šolski voditelj.

Piše nadučitelj Ivan Štrukelj. — (Dalje.)

Voditeljevo delo meseca decembra.¹

1. Do 3. decembra mora oskrbeti zaznamek zamud za II. polovico novembra.

2. Pregleda naj sam, ali pa naj to dolžnost poveri razrednikom, šolska naznanila, če so jih starši podpisali, ali pa če ni kje kakšne korekture. Ako starši šolskega naznanila nočejo podpisati, naj se vpraša za svet pri krajni ali pa okrajni šolski oblasti.

3. Pravočasno skrbi za razredenje učencev ponavljalne šole, katerim se morajo pred Božičem izročiti šolska naznanila. Uporabi obrazec 42.

4. Po 15. decembru zbere zopet zaznamke zamud.

5. Skrbi, da se skliče IV. krajna učiteljska konferenca.

Dnevni red:

1. Poročilo šolskega voditelja o hospitacijah v ponavljalni šoli.

2. Razgovor o nameravanem sestanku učiteljstva in staršev.

3. Ali bi bilo mogoče prirediti o božičnih praznikih »Božičnico« za šolsko mladino?

4. Varstvo otrok v zmislu § 216. š. i. u. r.

5. Nasveti, ki naj se naznanijo vodstvu pred konferenco.

6. Objava uradnih dopisov.

7. Slučajnosti.

6. 22. decembra pošlje po razredih sledečo okrožnico:

Št. . . .

Okrožnica tukajšnjemu učiteljstvu!

Jutri dne 23. t. m. po končanem pouku se prično božične počitnice. Pouk se zopet prične dne 2. januarja 1911. Gg. tovariši in gdčne tovarišice naj blagovole opozoriti učence, da se o počitnicah lepo obnašajo v cerkvi, doma in na potu. Izposodijo naj se jim iz šolske knjižnice primerne knjige. Preglejte, ako imajo otroci berila in vse druge knjige zavite, — in če ne, naj to store med počitnicami. Naloge naj za čas počitnic izostanejo.

Vsemu p. n. učiteljskemu zboru vesele praznike in srečno novo leto!

Videli:

I. I., voditelj.

¹ Zapisnik III. krajne učiteljske konference priobčimo radi pomanjkanja prostora v prihodnjem letniku. Dnevni red III. konference vide 11. štev. t. l.

7. Ta dan (22. decembra) razdeli, oziroma skrbi, da se razdele, šolska naznanila ponavljavcem. Med počitnicami mora voditelj skrbeti, da se izvrše potrebna popravila po šolskih razredih, da se šolske sobe temeljito osnažijo in umijejo.

8. Sestaviti mora tudi koncem decembra letno poročilo. V to mu služijo »Vprašalne pole«. Ako je v kroniko vse pridno zabeleževal, mu to ne bo delalo mnogo sitnosti; sicer se pa kaj rada maščuje poprejšnja površnost in lahkomišljenost ravno koncem leta ob sestavi letnega poročila.

9. Koncem decembra poroča c. kr. okrajnemu šolskemu svetu, ako so se uporabili zneski, ki so bili sprejeti v proračunu za nabavo učil. Ako je bilo v proračunu za učila 60 K, tedaj se izkaže, kaj se je za ta denar nakupilo.

10. Končno naj šolski voditelj zbere še kupone knjig. Kupone je treba urediti. Pomniti pa je, da daje zaloga Kleinmayer eno ubožno knjigo na 15 iztisov, Tempsky in kn.-škof. ordinariat pa že na 10.

(Dalje.)

KATEHETSKI VESTNIK.

Katehetsko gibanje.

Naš decemberski sestanek je bil zopet enkrat tako številen, da je predsednik izrazil zadovoljstvo in željo, naj bi bila udeležba tudi v bodoče enako častna. Referat je imel katehet A. Čadež, ki je z ozirom na pedagoško zahteva »Konkretno, ne abstraktno!« izbral iz našega katekizma nekatere težavnejše oddelke in vprašanja ter pokazal, kako bi se dalo to in ono za otroke umljivejše, konkretnejše izraziti, oziroma kako bi se morala vprašanja po načelih psihološke metode razvrstiti, da bi posebi odpadle nepotrebne in abstraktne definicije.

Poizkus je splošno ugajal, zato se je tudi odobril nasvet, naj bi se pri prihodnjih sestankih vselej vzel v pretres en odlomek katekizma, da bi se na ta način moglo počasi ustreči vseobčni pritožbi, da je naš katekizem za mladino pretežak. S tem ni rečeno, da bi se v kratkem času mogel sestaviti nov katekizem, pač pa bi se sestavil lahko nekak pripomoček katehetom, dokler ne dobimo

zvrzne šolske knjige. — Dr. Nastran je omenjal, koliko težav napravlja katekizem v sedanji obliki tudi odraslim, zlasti konvertitom; za zgled je navajal nekega inženirja, ki ga je pripravljaj za vzprejem v katoliško Cerkev; tožil je o težkočah katekizma in rekel naravnost, da ga glava boli, ko študira . . .

Dr. Pečjak je mnenja, da se katekizem mora izpremeniti, samo prehiteti se ne sme. Ako bomo zapored predelali posamezne oddelke, se bo vsaj kristalizovala misel in želja, kakšen bi moral biti katekizem.

Glede vprašanja, ki ga je poslala duhovščina vipavske dekanije po č. g. župniku A. Koller-ju, kdaj naj mladina pri raznih cerkvenih pobožnostih kleči, oziroma stoji, so bili zborovalci mnenja, da je težko določiti enotnost, če bi bilo tudi društvo kompetentno za rešitev takih zadev. Priznavalo se je splošno, da preveč ne kaže zahtevati od otrok, dasi jim klečanje ne dela dosti težkoč, razen če je mokro po tleh, ali če je hud

mraz ter v cerkvi ni lesenega tlaka. V poslednjih slučajih naj se klečanje kolikormoč omeji. V Ljubljani je večinoma navada, da učenci ljudskih, pa tudi srednjih šol pokleknejo neposredno pred povzdigovanjem in kleče do pozauživanja, ko strežnik prenese knjigo. Enako pokleknejo tudi pri zadnjem blagoslovu, semintje se pa globoko priklonijo, ako jih je veliko in se poklekovanje počasi in težko izvrši. Pri molitvah po sveti

maši sicer tudi poklekujejo, dasi ni ukazano in bi se smelo opustiti.

Kadar je sv. maša pred izpostavljenim sv. Rešnjim Telesom, naj bi se ohranila stara, lepa navada, da otroci kleče, razen pri pridigi, ki je med sv. mašo. Ozira naj se pa na časovne in vremenske okoliščine. Kadar je mokro po tleh ali pa hud mraz, naj bi se iz zdravstvenih ozirrov dovolilo stati, razen med povzdigovanjem in morda med sv. obhajilom.

Katehetske beležke.

Reci: Da! Ali moreš pritrđiti na sledeča vprašanja:

1. Si li skrbel, da je bilo tvoje poučevanje kolikormoč nazorno? Si li rabil v ta namen učila, zgodovino, zgodbe itd.?

2. Ali ravnaš po načelu: Kdor je mojster, se zna omejiti?

3. Ali imaš še v spominu ono velevažno reklo: »Repetitio est mater studiorum«?

4. Ali si skrbel pri šolski molitvi za zadostno izpremembo?

5. Ali si storil vse potrebno za vzgojo in utrditev značajev?

6. Se li ravnaš po načelu, da je tisti dober katehet, ki nauči otroke prav moliti, ki jih izvežba, da se razumno in s pridom udeležujejo svete maše, da se znajo skesano spovedovati?

7. Si li navajal otroke, da obiskujejo radi Najsvetejše?

8. Si li skušal udejstvovati dekret sv. očeta o pogostnem sv. obhajilu?

9. Si li posnemal zgled nebeškega Učenika, kar se tiče strahovanja in discipliniranja otrok?

10. Ali se tvoji šolski otroci vesele ure krščanskega nauka?

11. Ali si storil svojo dolžnost v šoli glede alkoholnega vprašanja?

12. Ali si dejanski član »Društva slovenskih katehetov«?

Izvršitev papeževga dekreta o prvem sv. obhajilu otrok. Po končanem skupnem posvetovanju avstrij-

skih škofov bodo izdali posamezni cerkveni knezi navodila, kako je umevati ukaz sv. očeta in kako izvršiti želje njegove. Škof dr. J. Rössler je za svojo vladikovino že objavil potrebna določila.

Med drugim ukazuje to-le:

»Vsi dušni pastirji in katehetje naj skrbе, da bodo verstveni pouk v šoli tako uredili, da bodo tekom tretjega šolskega leta mogli spustiti otroke k prvi sveti spovedi, pa tudi k sv. obhajilu... Ker je želeti, da je z ozirom na sedanjo navado med prvo spovedjo in prvim sv. obhajilom nekoliko presledka, ker pa po drugi strani Cerkev želi, da prejmejo otroci sv. obhajilo kmalu za prvo spovedjo, zato določim, naj bo v bodoče prva spoved otrok neposredno pred začetkom velikonočne spovedi (okrog svetega Jožefa). Otroci, ki so opravili prvo spoved, naj se takoj nato pripravljajo za prvo sv. obhajilo tako, da bodo mogli pristopiti k mizi Gospodovi še za časa velikonočne dobe...«

Ker bodo tudi drugi škofje izdali podobna navodila, bi bilo gotovo ustrezno vsem katehetom, pa tudi staršem in otrokom, če bi se med prvo spovedjo in sv. obhajilom dovolil vsaj presledek enega šolskega leta, da bi se povečini otroci pripravili za spoved že v drugem šolskem letu, v tretjem pa bi šli k sv. obhajilu. Ako

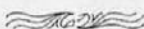
pa ostane pri tem, da se za oba zakramenta določi eno leto, se bo treba celo šolsko leto ukvarjati samo s tozadevnim naukom in ne bo ostalo veliko časa za drugo tvarino. Ker je treba za oba zakramenta tudi posebej pripravljati, bi bili otroci v enem letu tudi preveč obteženi. Sicer pa, kakor se bo ukazalo. — Francoski škofje so se na skupni konferenci v Parizu zedinili in določili, da bodo imeli odslej francoski otroci nekako tri vrste prvega sv. obhajila: a) Prvo privatno obhajilo; b) skupno obhajilo; c) prvo slovesno obhajilo.

Prvo privatno bo brez vsake zunanje svečanosti, določeno je za otroke, ko pridejo k pameti, tedaj za mladino okrog sedmega leta. Pogoj: »Otroci morajo ločiti dobro od hudega, morajo biti poučeni v poglavitnih resnicah svete vere in pa o važnosti zakramentov sv. pokore in sv. Rešnjega Telesa ter ločiti sv. Evharistijo od navadnega kruha; morajo imeti primerno pobožnost in čistost srca.« — Skupno sveto

obhajilo je nekako v sredi med privatnim in med slovesnim prvim svetim obhajilom. Tudi to drugo obhajilo naj bo brez zunanjega bleska. — Tretje slovesno obhajilo naj bo kot »aequivalent« dosedanjega, verski pouk zaključujočega obhajila. Takrat naj se za otroke prirede obenem tudi duhovne vaje . . .

Na Solnograškem je deželni zbor znižal stalnim veroučiteljem število obveznih tedenskih ur na 21. Za druge duhovnike, ki poučujejo krščanski nauk, se je določilo, da dobe odškodnino, ako poučujejo več nego sedem ur na teden, bodisi na istem zavodu, ali na raznih šolah. Remuneracija, ki jo dobe tudi svetni učitelji, ki so pooblaščen za pouk veronauka, znaša 70 K za tedensko uro, po nekaterih krajih pa 60 K.

Opomnimo, da je deželi zbor sprejel ta predlog brez debate; glasovala je tudi levica, socialni demokratje so se pa odtegnili glasovanju.

Zgledi, uporabni pri katehezi.

Ali se želite spovedati? Iz šentpolske škofije poroča duhovnik v „Korrespondenz Ass. Pers. Sacerd.“ 1910 št. 1. o resničnem dogodku, kakor sledi: Bilo je teden po beli nedelji. K jutranji sv. maši pride v cerkev mlad par. Po maši ogledujeta tujca cerkev; mož se pozorno obrača okoli, kakor bi nekaj iskal. Po sv. maši grem skozi cerkev na svoj dom ter prašam tujca, če želi iti k spovedi. Dobil sem kratek odgovor: Ne. Čez dober četrt ure nekdo potrka na vrata. Odprem in vidim, da stojita omenjena tujca zunaj. Mož me nagovori in pravi: „Prečastni, rad bi z vami govoril.“ Povabil sem oba, naj vstopita, toda gospa je ostala zunaj. Mož me pa nagovori: „Nisem hotel iti k spovedi, toda vaše vprašanje mi sedaj ne da miru. Zdi se mi, kakor bi čul notranji glas: Moraš se spovedati. Toda danes ni več mogoče. Prišla sva

namreč iz N. in sva že tam zajtrkovala.“ Odgovoril sem: „Spoveste se lahko, samo k sv. obhajilu danes ne morete iti. Kam se pa še peljeta danes?“ Pravi: „Na Dunaj.“ „No, dobro,“ sem rekel, „tukaj greste k spovedi, jutri pa imate na Dunaju dovolj prilike za sv. obhajilo. Le pojdite v cerkev, pridem takoj za vami. Storil je, kakor sem mu nasvetoval. Oba sta šla k spovedi. Čez štiri dni dobim z Dunaja pismo, pisala ga je ženska roka. Odprem in berem: „Prečastni! Zelo sem vam hvaležna, da ste s svojim vprašanjem pripravili mojega moža k spovedi. S tem ste rešili njegovo dušo, kajti že več let poprej ni bil prejel sv. zakramentov. Pomislite, kakšna nesreča naju je zadela! Prišla sva srečno na Dunaj in sva v nedeljo zjutraj oba pristopila k sv. obhajilu, popoldne pa sva šla še k litanijam. Ko dojdeva na

dom, toži moj mož, kako mu je silno slabo. Hoče na zofo, toda med tem se opoteče, glasno zavikne ter se zgrudi mrtev na tla. Srčna kap mu je končala še mlado življenje. Dasi je nagla smrt mojega moža zame hud udarec, vendar imam to tolažilno zavest, da je na smrtni dan prejel sv. obhajilo. In zahvalo zato sem dolžna poleg božji dobrotljivosti, vam preč. gospod.“

Živinska stava. (V. zapoved: Kdor se brez potrebe postavlja v nevarnost. Alkohol.) »Slovenec« je poročal dne 29. novembra sledečo pretresljivo dogodbo: V Pruscu v Bosni je posestnik Pero Komljak stavil z nekim prijateljem za lepega konja, da bo v dveh požirkih spil liter ruma. Komljak je sicer izpraznil steklenico, toda takoj nato so mu oči osteklenele, jel se je tresti, zgrudil se je na tla in v par trenutkih je izdihnil. Zapustil je ženo in tri otroke.

Dar — in dar. (Ljubezem do bližnjega.) Rockefeller, ameriški milijarder daruje marsikaj za dobre namene; težave mu to tudi ne dela. Nekoč je prišel k njemu mož, ki je nabiral za jetične delavce. Takoj vzame listnico ter izroči prosilcu papir za 1000 frankov. — Lepo je naredil, a posebnost to vendar ni, če se vpoštevava njegovo neizmerno bogastvo, saj ima vsak dan milijon dohodkov.

Nabiralec milih darov za jetične je šel naprej in prišel v preprosto meščansko hišo, kjer je bila zbrana vsa družina. Vse je bilo tu nekam potrto in resnih obrazov, kajti najstarejša hči Marija se je ravno poslavljalja od doma. Pred štirimi tedni še je imela snubača, ki ga je pa odbila, dasi se ji je nudila najugodnejša prilika. Kam pa se je zdaj namenila? Naravnost v bolnico za jetične, da bi celo svoje življenje posvetila bolnikom in umirajočim.

Ko prosilec naznani namen svojega obiska, mu odgovori hišni oče: „Denarja vam ne morem veliko dati; dam vam pa najdražje, kar imam, svojo hčer. Lažje bi mi bilo, če bi vam od-

stopil svojo hišo, nego da vam izročim svojo hčer; toda mora že tako biti. Naj se zgodi volja božja.“

Prosilec je ves zavzet prašal Marijo, kaj jo je nagnilo k temu sklepu in kako se more v tako zgodnji dobi odpovedati vsemu, kar je dobrega in veselega na svetu. Deklica pa pokaže križ na steni in veli: „Ta-le mi je dal zgled, ta mi bo tudi dal moči, da izvedem, kar sem sklenila, ta bo tudi moje plačilo.“

Tujec, izkušen mož, je menil, tak sklep se hitro naredi, a težje ga je izvesti; žrtev mlade deklice je prevelika. Jetični bolniki so občutljivi, nepotrpežljivi, svojeglavi, čmerni, nehvaležni in težko utolažljivi ljudje, kmalu se jih bo naveličala. Če bo vztrajala eno leto bo dosti.

Deset let pozneje je prišel ta nabiralec darov sam v bolnico. Stregla mu je z vso skrbljivostjo bledolična, očitvidno na sušici hirajoča sestra; bila je Marija. Več nego 1500 noči je že prebdela v teh desetih letih pri bolnikih, stoterim umrlim je že zatisnila oči. Naš znanec, pošten protestant, jo takoj spozna. Popraša jo, kako je mogla toliko časa vztrajati. Ona pa se obrne proti samostanski kapelici in reče: „Tukaj je eden, ki ga vi ne poznate in ki biva že 19 sto let med nami. K njemu prihajam vsak dan, in on pride k meni; on je moja moč in upam da bo tudi moje plačilo.“

Rockefeller je v tem času daroval čez en milijon za jetične, a ti darovi mu niso napravili nobene žrtve, nobene težave, nobene skrbi, nobenega truda. Sestra pa je za nebesa veliko več zaslužila, kajti ena noč, ki jo je prebdela pri jetičnem bolniku v slabem vzduhu, ji je napravila več truda, nego bogatinu vsi darovi, ki ga niso stali niti najmanjše skrbi, niti najmanjšega dela.

Sveta maša za časa preganjanja na Irskem. O priliki zadnjega veličastnega kongresa na čast Najsvetejšemu v Kolinu, so imeli poleg glavnih zborovanj tudi posebne shode za posamezne narodnosti, kjer so se razpravljala vprašanja, važna specielno

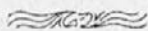
za dotične zborovalce. Pri teh posvetih se je čulo marsikaj veselega, pa tudi žalostnega iz raznih katoliških dežel. Najganjlivejši v tem oziru je bil govor, ki ga je imel pri zboru Ircev P. Colemans. Govoril je o sv. maši za časa strahovitega preganjanja katoličanov na Irskem. V teku dolgih 200 let (v takozvani reformacijski dobi, ki jo je započel krvoločni in pohotni kralj Henrik VIII., v kateri se je na žalosten način proslavila njegova hči Elizabeta) je bila sv. maša na Irskem strogo prepovedana. Kljub krvavi strogosti, ki je z njo angleška vlada izvrševala svojo prepoved, se vendar nikjer in na nobenem kraju ni prenehalo s sveto mašo. Po preteku onih 200 let je bila Irska prav tako še katoliška, kakor poprej. Irsko ljudstvo je prenašalo v strogi vzajemnosti neznosno trpljenje preganjanja z vztrajnostjo, ki nima para v zgodovini sv. Cerkve. Strogo zgodovinski podatki, ki jih je navajal P. Colemans, so pokazali, s kolikim pogumom in s koliko zvestobo je dobri irski narod varoval in branil svojo vero, kako stanovitno je po veri tudi živel kljub krvavemu preganjanju angleške vlade. S čudovito ljubeznijo je čuvalo ljudstvo Najsvetejše, zakrament presvetega Rešnjega Telesa. S skrajno težavo so mogli duhovniki opravljati najsv. daritev, v skednjih, v hlevih, na prostem, v gozdnih zakotjih, na strmih višinah — a nikdar ni manjkalo vernikov, ki so se v trumah iz daljnih krajev zbrali k sveti maši, pa jih ni oviralo ne vroče sonce, ne zima, ne mraz, ne močvirje!...

Gledališka igralka pri nebeških vratih. Iz dunajske nadškofije piše

voditelj nekega dekliškega društva sledeče: V našem društvu je bilo več gospodičen, ki so nameravale iti h gledišču. Porabil sem ne brez uspeha to-le anekdoto. Nekoč pride pobožen kapucinski redovnik pred nebeška vrata in prosi ponižno, da bi mu odprli. Sv. Peter ga je brez pozornosti zavrnil, naj pride pozneje, češ, da nima časa in da je ves zaposlen. Kaj pa je bilo takega? Pater pogleda skozi vrata in vidi, kako je vse živahno v nebesih, kako se pripravljajo kakor za neko posebno slovesnost, za sijajen sprejem: Angeli so snažili svoja godala, uglaševali gosli, krasili ulice, skrbeli za dekoracijo itd. In glej! Zdaj se pripelje elegantna kočija pred nebeška vrata, v nji je sedela — gledališka igralka, ki je bila sprejeta z vsem sijajem.

Samo vsakih sto let — tako se je pojasnilo redovnemu očetu, pride kaka gledališka igralka v nebesa, zato se pa tak dogodek tako svečano proslavi.

Nedeljsko delo ne koristi. Častivredni arski župnik na Francoskem, ki je umrl v sluhu svetosti, je opominjal svoje farane, naj skrbno posvečujejo Gospodove dni. Rekel je: „Nedelja je last božja, je dan Gospodov. Gospod Bog je med sedmimi dnevi v tednu obdržal zase samo en dan. Kako si torej prisvajate, kar ni vašega? Saj veste, da ukradeno blago ne prinaša nikdar dobička. Od dne, ki ga Bogu ukradete, ne boste imeli nobene koristi. Dve reči poznam, ki spravita človeka na beraško palico: Tatvina in nedeljsko delo!“

Vzgojni utrinki.

Svojeglavnost in trma. Marsikak nadarjen otrok v poznejših letih prečrta vse nade, ki so jih opravičeno gojili roditelji in učitelji nad njim. Ne mislimo pa na slučajje, ko se otrok moralno ali pa kako drugače pokvari, ampak pred očmi imamo otroka, ki

mu odgojitelji pravočasno niso zadušili razvijajoče se trmoglavosti. Čez to napako se splošno pritožujejo in ne po krivici, saj se pojavlja že pri otročiču, ki še govori ne zna. Z neprestanim jokom in otresanjem hoče nežno bitje izsiliti to, kar mu

pade v glavo. Če starši niso dosti zgodaj previdni, bodo vzgojili trmo. Treba je pa velike previdnosti pri takih otrocih, da se z napačnim ravnanjem ne zatre obenem tudi dobro, ki klije v nežnem srcu. Če imaš opraviti s svojeglavim otrokom, preišči najprej, kje je vzrok tej slabosti: Morda telesna slabost, nerazvit razum, skažena vzgoja, nasprotstvo do gotovih oseb.

Splošno bi se o tem povedalo sledeče: V prvih letih bo najboljši pomoček zoper trmo stroga pokorščina. Treba pa je stvar prav umevati. Ne sme se nasilno ustavljati zoper vse, kar otroci poželee, ne sme se dati duška preobilnemu in strastnemu strohovanju pri vsakem naravnem pojavu otroške občutnosti. To bi bilo tiranstvo, ki vzgaja trmaste otroke.

Dobrohotno ravnaj z mladino; dobroto, miloto in ljubezen kaži celo pri kaznovanju; združena pa mora biti z milosrčnostjo neka potrebna resnost, stanovitnost in odločnost. Na ta način se ne bo vzbudilo v otroku nagnjenje do trme. Ako tuintam zapaziš znake svojeglavnosti, ako se pojavlja že trma, tedaj se ta začetek zatre na ta način, da se delaš nevednega, kaj pravzaprav hoče otrok s trmo doseči.

Nikakor pa ne dovoliti kljubovanja ali mrmranja zlasti ne pri nekoliko odraslem otroku. Nagovori ga, izvabi od njega odgovor, pa bo kmalu sam zadovoljen, da je rešen neljubega krhanja.

Kdor si je pridobil ljubezen in zaupanje malih, si bo kmalu zagotovil tudi naglo pokorščino in spoštovanje. Če to — bo izginila vsa trma in svojeglavnost.

Tečaj za vzgojo po zavodih, ki je bil meseca avgusta v zavodu »Cassianeum« (Donauwörth), se sme prištevati med najvažnejše pedagoške prireditve zadnjega časa. Med udeleženci, ki jih je bilo 238, so bili zastopniki Nemčije, Avstrije, Švice, Belgije, Rusije itd. Vsi redovi in kongregacije so se odzvali povabilu. Nekateri ženski redovi so nalašč za to

priliko zaprosili celo spregled klavzure, da so mogli tečaju prisostvovati.

Predavanja so bila izključno namenjena vzgoji po zavodih; v razpravi so bila tudi pravna in hygienična vprašnja. Najvažnejši referat »O verski vzgoji« je imel nadzornik zavoda »Cassianeum«, dr. Thalhofersam. Oziral se je na verski razvoj od početka do 15. leta; ločil je tri dobe: otroško, šolsko in pošolsko ter navedel razne potrebe, vaje in sredstva za vsako teh dob. Mož je govoril kot izvedenec vsled dolgoletne izkušnje.

Nič manj zanimivo je bilo dobro premišljeno predavanje inomoškega docenta dr. Krusa. Lotil se je nelahkega vprašanja: »Vzgoja čistosti«. Omenjal je najprej razne znane težbe zoper zavode; potem je pa obrazložil pomočke, ki zavarujejo mladino pred gnilobo ter pozitivna sredstva čistosti. Dotaknil se je tudi takozvanega »pojasnilnega vprašanja« ter podal vzorec, oziroma skico spolnega pouka, ki bi jo utegnili pod gotovimi pogoji rabiti vzgojitelji po zavodih. Vpošteval in omenjal je razna »priateljstva« in nevarnosti po spalnicah itd. Važen je bil tudi referat o vzgoji za samostojnost.

Opozarjamo, da se lahko naroči celotno poročilo o vseh referatih. (Buchhandlung Ludwig Auer, Donauwörth.)

Otroci brezverstvenih staršev. Listi so poročali nedavno o nekem odloku ministrstva za nauk in bogočastje z dne 15. septembra, št. 37.673/10, ki določa, da se otrok toliko časa, dokler ne pripada kakemu zakonito priznanemu verstvu, ne more siliti h krščanskemu nauku, ter da se njegov oče, ki je brez verstva (confessionslos), ne more prisiliti, da bi pošiljal otroka k pouku določenega verstva.

Ta odlok je izdalo ministrstvo povodom nekega rekurza. Delavec Cernowski v Horitz-u je dobil od glavarstva v Neu-Paka poziv, naj pošilja svojega »konfessionslosnega« otroka k pouku kateregakoli zakonito priznanega verstva. Cernowski se ni

zmenil za ta ukaz, zato je bil večkrat kaznovan z globo 10 K in celo z zapornom. Deželni šolski svet je to kaznen potrdil, zato je delavec rekuriral do ministrstva, obenem se je tudi pritožil na upravno sodišče.

Ministrstvo je izdalo zgoraj označeno razsodbo, ki so jo pa razni listi napačno tolmačili ter prezrli dostavek, ki je bil pridejan tej razsodbi. Ministrstvo je namreč z ozirom na § 1. državnega šolskega zakona, »ki

veleva in zahteva versko-nravno vzgojo otrok,« in z ozirom na § 3., ki pravi, da je verstvo obvezni šolski predmet, obenem tudi odredilo, naj politična oblast nemudoma zahteva od očeta Cernowskega, da določi svojemu otroku veroizpoved, nakar bode potem šolska oblast potrebne nadaljnje korake radi verskega pouka ukrenila.

UČITELJSKI VESTNIK.

53 let učitelj. V Šmartnem v tuhinjski dolini je stopil v pokoj učitelj g. Fr. Zore. Hvaležni občani so mu v znak priznanja za tako dolgoletno in uspešno poučevanje priredili dne 4. decembra lepo domačo proslavo. Službo božjo v cerkvi je ta dan opravil slavljencev sin Anton Zore, župnik mirnopeški. Nato se je izvršil pozdrav v šolskih prostorih. Župan g. Trebenšek je častitljivemu pedagogu izročil diplomu častnega občanstva, bivši učenec pa v imenu vseh nekdanjih gojencev zlato uro kot spominski dar. Pripomnimo še, da je slavljencev domačin šmartinske občine in oče g. nadučitelja Zoreta v Predosljih. — Tako spoštuje in ceni slovensko ljudstvo dobrega in vernega učitelja!

Učiteljske izpremembe. Deželni šolski svet je imenoval v zadnji seji sledeče gdč. učiteljice, oziroma gg. učitelje: Ano Vavken za Cerklje, Karla Blažič za Ovsišo, Valentina Rožič za Šmartno pri Tuhinju, Viljmino Benigar za Ribnico, Izabelo pl. Födransperg za Zalog, Antona Kadunc za Dobravo pri Kropi, Marijo Germek za Krašnjo. — Za nadučitelja v Zalogu je imenovan Anton Drašček.

Petrazrednica je dovoljena v Borovnici, v Dobu pa trirazrednica. Na vrhniški šoli sta ustanovljeni dve novi vzprednici.

V višje plačilne razrede je pomaknjenih razmeroma dokaj veliko število kranjskega učiteljstva, namreč 123 učnih moči; prišlo jih je v I. razred 27, v II. razred 35 in v III. razred 61.

Toliko napredovanje je bilo možno vsled tega, ker je stopilo več gg. učiteljev v stalni pokoj, kot je bilo sicer pričakovati.

Šestletna ljudskošolska doba. Koroški deželni zbor je sprejel predlogo liberalnega poslanca dr. Steiwenderja, po kateri se skrči šolsko obvezna doba na ljudskih šolah na šest let. Koroški deželni šolski svet je dobil sledeče navodilo: Dokler se ne določi potom državnega zakona začetno leto šolskega obiska, naj se zaževa glede starosti tako uredi, da začno s sedmim letom hoditi v šolo tisti otroci, ki so telesno slabotni in zaostali; kjer je pa večje število otrok precej oddaljenih od šole, velja za dotični kraj sedmo leto, kot šoloobvezno. Vsakdanja šola naj se omeji na šest let. Nato naj se pa uvede večletni, obvezni nadaljevalni pouk.

Ogromna deputacija nižje-avstrijskega učiteljstva. Dne 25. oktobra se je zbralo na dvorišču dež. dvorca na Dunaju vse polno učiteljstva raznih kategorij. Mirno in tiho so pričakovali »varih in vzgojitelji patriotizma«, kaj jim bo sporočila deputacija, ki se je med tem časom (pol 12. do 12. ure), mudila pri poslancu

dr. Gessmannu in pri drugih zastopnikih dež. zbora.

Ogromni nastop učiteljstva je presenetil ljudske zastopnike. Dr. Gessmann je zatrjeval, da je on s svojo stranko ne le naklonjen učiteljem, ampak da tudi odločno zahteva izboljšanje njihovega gmotnega stanja. Treba je le skrbeti, da se dobi pokritje za večje deželne izdatke.

Čujemo, da je zahteva naših dunajskih kolegov, ki so se glede akcije za izboljšanje plač vsi soglasno in v edinosti priklopili vodstvu deželne zveze krščanskih učiteljev, oziroma poslancu Kemetterju, že ugodno rešena in da bodo dobili povišane dohodke od 1. januarja 1910 dalje. Čujte, čujte, naši gg. poslanci!

RAZNOTEROSTI.

Obisk tobačne tovarne. Člani ljubljanske podružn. »Slomškove zveze«, so si dne 24. nov. v spremstvu uradnika g. I. Aleša ogledali vse prostornine, dvorane in delavnice velike ljubljanske tobačne tvornice, ki je v nji zaposlenih okrog 2600 oseb, moških in ženskih. »Slomškova zveza« deluje popolnoma po namenu svojih pravil, ako poleg predavanj oskrbi svojim članom ugodnost, da po raznih tvornicah spoznavajo napredek v modernem strojstvu ter notranjo uredbo tvornic, njih izdelke, ki so v vsakdanji rabi, razmere delavstva itd. Da nudi tobačna tvornica v tem oziru mnogo zanimivosti, ni treba dokazovati. Občudovati je predvsem najnovejše stroje, ki izdelujejo dovršene svalčice v toliki množini, da bi človek ne verjel, ako bi ne videl. Žal, da bodo te železne roke odjedle polagoma kruh tistim številnim delavkam, ki bi jih tovarna drugače morala sprejeti. Dasi je med nami dosti nasprotnikov tobaka, osobito seveda tobakovega dima — vsi pa moramo biti sovražniki nikotina kot vzgojitelji, ki branimo na vso moč kajenje nezreli in nedorasli mladini — vendar nas je pri pogledu na polne dvorane zadovoljnega delavstva obšla vesela zavest in priznanje, ko smo si mislili: Čast Bogu! nekaj dobrega pa vseeno store nešteti pušilci te božje travice! Podpirajo izdatno z milijoni nenasitno državno blagajno, zraven pa

dajo zadovoljivega zaslužka tolikim delavskim močem!

Značilna in pomenljiva interpelacija. Deželna zveza ogrskega učiteljstva je imela 25. avgusta glavno zborovanje. Navzočih je bilo 58 učiteljev. Svobodomiselna frakcija med njimi je izsilila nekatere sklepe, ki so vzbudili povsod začudenje. Tretja točka med temi sklepi zahteva, da se verouk izključi iz šol... Z ozirom na to, je 26. nov. v ogrski zbornici poslanec Štefan Rakovszky (Ljudska stranka) interpeliral naučnega ministra grofa I. Zichyja tako-le: Visoka zbornica! Na Ogrskem imamo neko društvo z imenom »Deželna zveza učiteljev«. Ta zveza je na svojem zborovanju, dne 25. avgusta med drugim sprejela predlog, ki posega globoko v javno življenje. Predlog namreč zahteva, naj se verstveni pouk odstrani iz vseh ogrskih šol. Vse se je vršilo tako, da imam opravičen sum, kakor da bi vlada soglašala s svobodomiselnim učiteljstvom. Naj razložim tukaj svojo sodbo... Jaz menim, da obstoji, če je sploh kaka pomanjkljivost na polju verstvenega pouka, v tem, ker imamo premalo krščanskega pouka. Po šolah se veliko uči. (Posl. Achim: Matematika je potrebnejša.) Jaz danes ne znam nič več, kar sem se učil iz matematike; logaritmi, sferična geometrija itd. zame danes nima več pomena. Vse to poznam komaj še po imenu. In ako bi danes posl. Achim

iz teh predmetov delal izkušnjo, bi lopnil tako, kot jaz. (Veselost.) Nekaj pa nisem še pozabil iz svojih dijaških let: med vsemi predavanji so napravili name, pa tudi na moje tovariše — tega se dobro spominjam — naj-globokejši vtis nauki dobrega kateheta. Te nauke sem v življenju zvesto ohranil. Ako kaj zoper nje zagrešim, vem še danes, da ni prav; ti nauki me še nikdar niso gnali v zlo, pač pa so me varovali hudega. Zato pravim, da se verstveni pouk ne sme krčiti, še manj odpraviti. Prepričan sem: Kdor ima živo vero, ta spoštuje avtoriteto, brez avtoritete pa država ne more obstati. Zato pa, da bomo na jasnem, kaj sodi vlada, vprašam g. ministra za uk in bogočastje, ali soglašajo s sklepi občnega zbora učiteljske zveze. (Pri dotičnem občnem zboru je bil namreč tudi navzoč sekcijski svetnik Radnay, ki je zagotavljal, da je vlada naklonjena zborovalcem in da bo vsako upravičeno željo čimpreje izpolnila.)

Naučni minister grof Zichy je takoj odgovoril na interpelacijo. Rekel je: Visoka zbornica! V tej zadevi je moja sodba taka, da naj se učiteljski zbori pečajo z notranjimi učnimi zadevami in pa s pedagoškimi vprašanji; niso pa poklicani, da bi dajali vladi direktivo za kulturno politiko... Kdor pozna mojo politično pretek-

lost, ne bo niti trenutja v dvomu, da je moje odločno in principijelno prepričanje, ki je javno povdarjam: Nepochodno je potrebno, da zahtevamo verstveni pouk po vseh kategorijah naših šol. (Živahno pritrdjevanje.) Dolžnost in naloga vsake šole, pa tudi vsakega učitelja je — to velevajo naši temeljni zakoni — da vceplja v dušo mladine versko-nravna čustva...

Poslanec Rakovszky in ves parlament je odobral ministrovo izjavo, ki je z njo odstranjen od vlade sum, kakor da bi soglašala z zagotovilom zgoraj menjenega sekcijsk. načelnika.

Listnica uredništva. Vse p. n. dopisnike in sotrudnike prosimo, da bi blagovolili svoje rokopise poslati vselej vsaj do 4. vsakega meseca s kratkim naslovom: Uredništvo »Slovenskega Učitelja« v Ljubljani.

Današnji številki smo priložili položnice. Prosimo, da bi se jih cenjeni naročniki takoj poslužili ter obenem poslali še morebitno zaostalo naročnino, da ne bo treba terjati.

Članarina za katehetsko društvo naj se blagovoli poslati skupno z naročnino (5 K). Člani »Slomškove zveze« naj pa izročijo članarino podružničnemu tajniku, ki bo vsak zase zadevo uredil z glavnim odborom. Poročilo o občnem zboru kateh. društva smo morali radi pičlega prostora zopet odložiti.

SLOVSTVO IN GLASBA.

Antibarbarus. Spisal dr. Jos. Tominšek. Ljubljana 1910. Založil L. Schwentner. Cena 1 K 20 vin. — Protij barbarščini v slovenskem jeziku se bori pisatelj v šestih člankih, ki so združeni pod omenjenim naslovom. In barbarščine je v slovenskem jeziku res od leta do leta več. Knjižica obravnava v posameznih odstavkih razna poverča vprašanja (opozarjamo na aktualni članek o pisavi krajinskih in drugih lastnih imen!); kjer je treba, so podana ostro začrtana pravila, ki so povsem

nova, posneta iz duha in razvoja našega jezika. Novejši čas se je vrnilo v naš jezik potom časopisja vse polno nenaravnih in duhu slovenščine čisto nasprotnih parasitov, ki jih je treba iztrebiti, dokler je še čas. Zato v roke Tominškovo knjigo zlasti vsem časnikarjem, vsem korektorjem!

»Osmero blagrov ali nauk o srečnem življenju.« II. izdaja. Spisal A. Kržič. Samozaložba. Prodaja »Katol. Bukvarna«. Cena 1 K 60 v, vezano 2 kroni.

Tudi ta knjiga je zlata knjiga z zanimivo, pa zelo koristno vsebino. Sodeč samo po naslovu, bi človek mislil, da se nahaja v knjigi navadna razlaga čednosti, ki jih je Kristus priporočal. Toda kdor jo je prebral, mora priznati, da nam je g. pisatelj podal v mikavni, dostikrat šegavi besedi globoko v življenje segajoče razprave, prepletene z lepimi zgledi, dokazi in primerami. Knjiga nam kaže, kje je vir prave sreče in ima namen izpodbiti napačno umevanje novodobnih ljudi o človeški sreči.

Knjigo prav posebno priporočamo gg. katehetom.

Pri pouku verskih resnic je treba včasih ob sklepu za četrt ure dovoliti oddihljaj v tej obliki, da se da otrokom, ki bodo kmalu zapustili vsakdanjo šolo, kaj primernega brati. Kako težko se je n. pr. tudi lotiti razlage šeste zapovedi.

V Kržičevi knjigi »Osmero blagorov« imaš za vse to obilo krasnega gradiva. Kot pomoček k razlagi šeste zapovedi daj brati, ali pa sam beri poglavje na str. 143 do 167. Prijatelj, naroči in se prepričaj!

Anton Kosi: »**Zabavna knjižnica**« za slovensko mladino. XIV. zvezek. 1910. Cena broš. knjižici 30 stotink. Naroča se v Središču. — »Čitaj rad dobre knjige; v njih imaš modrega učitelja in ljubeznjivega prijatelja.« To geslo je dal gospod urednik Kosi svoji XIV. knjižici za mladino, ki se že lahko prišteva med dobre. Vsebinska je raznovrstna, mikavna, kakor malokje v podobnih publikacijah. Še celo neprijatelju alkohola je posvečen odstavek »Nepravi prijatelj«.

»**Palästina.**« Geographie und Geschichte des Heiligen Landes. Eine Zugabe zu jeder Biblischen Ge-

schichte. Für den Schulgebrauch bearbeitet von Joseph Schiffels, Rektor. Vierte, verbesserte Auflage. Mit fünf Kärtchen. Mit Approbation des hochw. Herrn Erzbischofs von Freiburg. 8° (32). Freiburg & Wien. 1910. Herdersche Verlagshandlung. Kartoniert 40 Pf. (48 h.)

Knjižica je namenjena učencem nižjih in višjih razredov ter vsebuje vse, kar je potrebno znati in vedeti o Sveti deželi. Nekaj podatkov o Palestini imajo tudi naše »Velike zgodbe«, vendar utegne to 30 strani obsegajoče delce marsikateremu katehetu prav priti zlasti ker ima pet novih in potrebnih zemljevidov, namreč: Jeruzalem leta 70 po Kr.; Jutrova dežela; Sinajski polotok in Kanaan; Palestina ob času Kristusovem; popotovanja sv. Pavla.

J. M. Sailer über »**Erziehung für Erzieher.**« Mit Anhang. Neu herausgegeben und mit einer Einleitung und Anmerkung versehen von dr. J. Baier. Zweite, durchgesehene und erweiterte Auflage, herausgegeben von Fr. X. Kunz, Seminardirektor. (Bibliothek der kathol. Pädagogik XIII.) Gr. 8°. Freiburg & Wien 1910. Herdersche Verlagshandlung. 4 K 8 h, geb. 5 K 28 h.

Pedagoško delo, duhovitega profesorja, poznejšega škofa Sailerja, je bilo že za časa avtorjevega življenja štirikrat v natisku. Pred desetimi leti je bilo predelano, sedaj je pa izšlo v novi, pomnoženi izdaji. Že to dejstvo priča, da se še zdaj priznava vrednost in veljavo te vzgojeslovne knjige, ktera nudi i v teoretičnem i v praktičnem delu zares veliko zakladnico vzgojnih nauk. Kdor pogreša v svoji knjižnici knjige o vzgojeslovju, naj seže po tem delu.

„**Slovenski Učitelj**“ izhaja sredi vsakega meseca. Celoletna naročnina 4 K. Rokopisi učiteljske stroke naj se pošiljajo c. kr. učitelju Jož. Novaku, Idrinja; katehetske in vzgojne stvari pa katehetu A. Čadežu, Semeniška ulica št. 2 v Ljubljani. Naročnino in reklamacije sprejema: Uredništvo „Slovenskega Učitelja“ v Ljubljani.

Urednika: J. Novak in A. Čadež. Tiska Kat. Tiskarna. Obl. odgovoren: Iv. Rakovec.

Razpis učiteljskih služb.

Na štirirazredni ljudski šoli na Raki sta razpisani dve učiteljski službi.

Na petrazrednici v Radečah, na štirirazrednici v Št. Jernej in na dvorazrednici v Vel. Podlogu pa po ena učiteljska služba v stalno nameščenje do 2. januarja (Krško).

Opomni se, da se bo oziralo pri razpisanih službah za Radeče in Št. Jernej le na moške prosilce.

V Podkrajju (postojnski okraj) se odda eno učiteljsko mesto na ondotni dvorazrednici. Rok do 7. jan. leta 1911.

Na petrazrednici v Ribnici je oddati eno učno mesto v stalno nameščenje. Prošnje do 15. jan. 1911.

V litijskem okraju je do 15. dec. razpisana učiteljska služba na petrazrednici v Zagorju ob Savi.

Na dvorazrednici na Premu je oddati mesto nadučitelja in še eno učno mesto. Prošnje do 17. dec. c. kr. okr. šol. svetu v Postojni.

Na dvorazrednici v Studenem se bo dobila nadučiteljska služba. Prošnje je vlagati do 26. dec. (Postojna.)

Na dvorazrednici v Farivasi: Nadučiteljsko mesto s prostim stanovanjem, event. drugo učno mesto. Prošnje do 3. jan. v Kočevje.

Moško učno moč potrebujejo na enorazrednici na Gor. Jezeru. (Logaški okraj.) Rok: 28. dec.

Nadučitelj dobi službo v Hotel-dršici. Šola dvorazrednica. Rok: 28. dec.

V Poljanah nad Škofjo Loko je prosto na ondotni trirazrednici eno učiteljsko mesto. Prednost imajo moški prosilci. Prošnje v Kranj do 31. dec.

V Dolenji vasi (okraj Postojna), iščejo moško učno moč. Rok: 23. dec.

Na petrazrednici v Postojni bo dobil službo učitelj. Rok: 23. dec.

Na štirirazrednici na Koroški Beli je iznova razpisano eno učiteljsko mesto do 31. dec.

Na petrazrednici v Št. Vidu iščejo učno moč. Prošnje do 10. jan. leta 1911. (Ljubljana.)

V Bukovju je izpraznjeno eno učno mesto. Rok 9. januarja. Prošnje v Postojno.

Dolžnost.

Ponosni smo lahko in hvaležni, da se je naša »Slomškova zveza« tako ojačila in razvila; ponosni bomo pa še bolj, ako bo vzporedno s krepkim razvojem naših vzajemnodelujočih organizacij: »Sl. zveze« in »Društva slovenskih katehetov«, napredovalo tudi skupno glasilo »Slovenski Učitelj«. Ko je imela »Sl. zveza« o počitnicah svoj občni zbor, ki je moral imponirati tudi nasprotnikom, smo čuli čvrst poziv, naj bo vsak član naše »Zveze« obenem tudi naročnik »Slov. Učitelja«. Naj še enkrat pokličemo v spomin besede predsednikove, ki smo jih vsi odobrili: »Najžalostnejše bi bilo, ako bi bil kdo član »Sl. zveze«, obenem bi se pa slinil in prikupoval nasprotnikom, plačeval za njihove organizacije, ali pa podpiral in naročal celo tišti nestrokovni list, ki je zabredel« itd.

Torej! Bodimo odločni in štejmo si za stanovsko dolžnost, da se naročimo na strokovno glasilo, ki naj nas tesno priklene na organizacijo, ki naj budi v nas zavest in ponos krščanskih pedagogov. »Slov. Učitelj« naj bo vsakemu članu v pomoč in boдрilo, da bo spoznal v celoti svojo vzvišeno nalogo in jo tudi izvrševal. Slomškar brez društvenega glasila je podoben zdravniku, ki nima strokovnega medicinskega lista, ki ne mara napredovati. Agitirajte torej vsi dosedanji zvesti naročniki, da pride »Slov. Učitelj« gotovo vsaj v roke članov in članic naše »Zveze«. List naj bo prvi znak, ki priča o pristnosti in odkritosrčnosti vseh, ki so pri naši krščanski organizaciji. Kdor izmed naših članov bo odslej brez »Slov. Učitelja«, naj ve, da nima celega srca za »Zvezo«. »Slovenski Učitelj« naj pripomore, da bo naša »Zveza« z božjim blagoslovom čedalje bolj rasla, cvetela in prospevala!

Članov »Društva slovenskih katehetov« ni treba opozarjati na enako dolžnost, ker jih je med njimi prav malo, da bi ne dobivali lista. Pač želimo in prosimo, da bi preskrbeli »Slov. Učitelju« pot med liste krajnega šolskega sveta. Za vso dosedanjo podporo pa: Bog plati!

Uredništvo.